

2.4) เริ่มสามารถที่จะวิเคราะห์แยกประเภทได้บ้าง แต่บอก
คุณสมบัติไม่ได้

2.5) รู้จักตอบคำถามง่าย ๆ แต่ไม่สามารถที่จะใช้วิธีการสนทนา
ได้ตอบ การถามปัญหายังมีน้อย

3) วัยแห่งการปฏิบัติการคิดด้วยรูปธรรม (Concrete Operational Stage) นับแต่อายุ 7-12 ปี มีพัฒนาการดังนี้

3.1) สามารถรับรู้เกี่ยวกับรูปธรรมได้ดี

3.2) เริ่มรู้จักคิดหาเหตุผลจากสิ่งที่มีตัวตน เช่น การจัดกลุ่มแบ่ง
หมู่ เริ่มมองเห็นความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ ได้ดีขึ้น

3.3) เริ่มเข้าใจที่จะหาเหตุผลได้แย่ง

3.4) เริ่มเข้าใจที่จะใช้การสนทนาได้ (เข้าใจเรื่องจำนวน
เวลา น้ำหนัก ฯลฯ)

3.5) ยังไม่สามารถวิเคราะห์เชิงความคิดได้ดีทีเดียว แต่บอก
ความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ ได้ดี

4) วัยแห่งการปฏิบัติการคิดด้วยนามธรรม (Formal Operation Stage) นับแต่ 12 ปีขึ้นไป มีพัฒนาการดังนี้

4.1) เริ่มรู้จักคิดหาเหตุผล และเรียนรู้เกี่ยวกับนามธรรมได้ดีขึ้น
ทั้งวิธีนิรนัย (Deductive) และอุปนัย (Inductive)

4.2) สามารถที่จะทดลอง ควบคุมคิดตามผลได้ดี (11-15 ปี)

4.3) สามารถที่จะคิดหาเหตุผลเกี่ยวกับนามธรรมได้ดี

4.4) สามารถที่จะค้นคว้าหาความรู้ วิเคราะห์บทบาท หรือหา
ความสัมพันธ์ได้ดีขึ้น เข้าใจท่วงทีของบุคคลที่แสดงออกได้ดี

4.5) รู้จักทบทวน ได้แย่งเกี่ยวกับความคิดเห็นได้กว้างขวางขึ้น

4.6) สามารถที่จะวางแผน คิดค้น ทหาทางประสานแนวความคิดใน
การเรียน การทำงาน และกิจการทั้งปวงได้ (อายุ 14-15 ปี)

นอกจากนี้ โคลเบิร์ก (Kohlberg, 1976 อ้างถึงใน ชัยพร วิชาวุธ,
2526 : 228-252) เชื่อว่าความเข้าใจเกี่ยวกับกฎเกณฑ์ในการตัดสินความถูกผิด

ของการกระทำขึ้นอยู่กับปัญหาความคิดของบุคคล โคลเบอร์กได้ยึดถือทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของเพียเจต์ (Piaget, 1967) เป็นหลักการสร้างทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรม เขาแบ่งพัฒนาการออกเป็น 3 ระดับ ในแต่ละระดับยังแบ่งพัฒนาการออกเป็น 2 ชั้น รวมเป็น 6 ชั้น เรียงตามลำดับ ดังนี้

ระดับที่ 1 ก่อนกฎเกณฑ์สังคม (Preconventional) อายุประมาณ 2-12 ปี

ขั้นที่ 1 การลงโทษและการเชื่อฟัง ใช้การลงโทษเป็นเหตุผลในการตัดสินใจ

ขั้นที่ 2 เอกบุคลิกนิยม การตอบสนองความต้องการ และการชำระแลกเปลี่ยน ใช้การตอบสนองความต้องการของตนเป็นเหตุผลในการตัดสินใจ

ระดับที่ 2 กฎเกณฑ์สังคม (Conventional) อายุประมาณ 12 ปีขึ้นไป

ขั้นที่ 3 ความคาดหวังทางสังคม ความสัมพันธ์และการคล้อยตาม ใช้การเป็นที่ยอมรับของสังคมเป็นเกณฑ์ตัดสินใจ

ขั้นที่ 4 ระบบสังคมและมารยาท ใช้ระเบียบแบบแผนและกฎเกณฑ์ของสังคมเป็นเหตุผลในการตัดสินใจ

ระดับที่ 3 เลยกฎเกณฑ์สังคม หรือตามหลักการ (Postconventional or Principled) อายุประมาณ 20 ปีขึ้นไป

ขั้นที่ 5 สัญญาสังคมหรืออรรถประโยชน์และสิทธิส่วนบุคคล ใช้สัญญาสังคมเป็นเหตุผลในการตัดสินใจ

ขั้นที่ 6 หลักการจริยธรรมสากล (Universal Ethical Principles) ใช้หลักจริยธรรมสากลเป็นเหตุผลในการตัดสินใจ

ตามทัศนะของโคลเบอร์ก จริยธรรมหรือความเข้าใจเกี่ยวกับความถูกต้องเกิดจากการคิดไตร่ตรองตามเหตุผลของแต่ละบุคคล ซึ่งโคลเบอร์กเชื่อเหมือนเพียเจต์ว่าพัฒนาเป็นขั้น ๆ จากขั้นหนึ่งไปสู่อีกขั้นหนึ่งตามลำดับอย่างแน่นอนตายตัว (Invariant) ไม่มีการข้ามขั้น ไม่มีการสลับขั้น และไม่มีการเร่งขั้น เกิดมาแล้วเติบโตในสังคมหรือนับถือศาสนาใด ย่อมมีลำดับขั้นการพัฒนาของจริยธรรมที่เหมือนกัน ๆ กัน

จากการศึกษาถึงพัฒนาการของเต็กรวยประถมศึกษา ทำให้ทราบว่าวัยนี้ เป็นวัยที่เหมาะสมแก่การสร้างเสริม ปลุกฝังสิ่งต่าง ๆ ที่ดีงาม เป็นที่ต้องการของ สังคม เพื่อให้เด็กได้เติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ที่ดีต่อไป

5. การวัดและประเมินจริยธรรม

คุณลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรม เป็นคุณลักษณะที่พึงปรารถนาในอันที่จะ สร้างสรรค์ประโยชน์ คุณค่า ตลอดจนความดีความงามให้เกิดขึ้นในสังคม การวัด คุณลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรมนั้น ถ้าจะให้การวัดครอบคลุมแล้ว ควรวัดใน 4 ส่วน คือ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2535 : 455)

- 1) ความรู้เชิงจริยธรรม เป็นการวัดความรู้ความคิดเกี่ยวกับ คุณธรรมจริยธรรม โดยเฉพาะความคิดว่าสิ่งใดควรกระทำหรือไม่ควรกระทำ
- 2) เจตคติเชิงจริยธรรม เป็นลักษณะความรู้สึกใหม่ เกี่ยวกับทางจิตใจ ของบุคคลที่มีต่อคุณลักษณะทางจริยธรรมนั้น ๆ เช่น รู้สึกว่าชอบ-ไม่ชอบ เห็นด้วย- ไม่เห็นด้วย ฯลฯ ต่อลักษณะคุณธรรม จริยธรรมแต่ละด้าน
- 3) เหตุผลเชิงจริยธรรม เป็นลักษณะการที่บุคคลใช้เหตุผลในการเลือก กระทำหรือไม่กระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยเหตุผลในการกระทำที่อ้างถึงเป็น เครื่องแสดงถึงระดับพัฒนาการทางจริยธรรมของบุคคลนั้น ๆ
- 4) พฤติกรรมเชิงจริยธรรม เป็นลักษณะการกระทำหรือการแสดงออก ในลักษณะที่สังคมต้องการ และไม่กระทำหรือไม่แสดงออกในลักษณะที่สังคมไม่ ต้องการ

เนื่องจากเจตคติเป็นสาเหตุหรือที่มาของพฤติกรรม ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจ ที่จะวัด เฉพาะเจตคติและพฤติกรรมของผู้เรียน

5.1 การวัดและประเมินเจตคติเชิงจริยธรรม

การวัดและประเมินจริยธรรมโดยอาศัยระดับความรู้รัก ส่วนใหญ่จะใช้กับการ เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งจำเป็นต้องหาสิ่งกระตุ้นให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นหรือ ความรู้สึก โดยที่ผู้ตอบไม่รู้ตัวว่าการเรียนนั้นจะใช้ในการประเมินระดับจริยธรรม ของเขา และเพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีนัย ยืนยันถึงจริยธรรมที่ผู้ตอบยึดมั่นอยู่ จึงควร

สร้างเรื่องราวให้แตกต่างกัน เพื่อให้ผู้ตอบได้แสดงความรู้สึก (กมล ภูประเสริฐ, 2528 : 1)

การใช้เครื่องมือมาตรฐานวัดจริยธรรมในการวัดด้านความรู้สึกหรือด้านคุณลักษณะ มีมาตราวัดอยู่ 4 แบบ คือ

- 1) แบบเทอร์สโตน (Thurstone)
- 2) แบบลิเคิร์ต (Likert)
- 3) แบบกัทแมน (Guttman)
- 4) แบบซีแมนติค ดิฟเฟอเรนเชียล (Semantic Differential)

แต่ที่นิยมใช้กันมากในการวัดความสนใจ เจตคติ ค่านิยม คือแบบลิเคิร์ต เพราะการจัดสร้างไม่ยาก และมีคุณสมบัติเหมาะสมกับการวัดคุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับค่านิยม

มาตราวัดแบบลิเคิร์ตที่มีชื่อเรียกอีกอย่างหนึ่งคือ Summated rating scale (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2535 : 448) มาตราวัดนี้จะประกอบด้วยข้อความเจตคติ ซึ่งกล่าวถึงลักษณะของสิ่งที่ต้องการวัดความรู้สึกต่อหลาย ๆ ข้อความ โดยเป็นข้อความที่เป็นบวกหรือข้อความที่เป็นลบเท่านั้น ส่วนการตอบสนองต่อข้อความในมาตราวัดแบบลิเคิร์ตนั้น ให้ตอบสนองโดยระบุความรู้สึกในด้าน 5 ระดับ จากเห็นด้วยอย่างยิ่ง (strongly agree), เห็นด้วย (agree), ไม่แน่ใจ (undecided), ไม่เห็นด้วย (disagree), และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง (strongly disagree) (ประชุมสุข อาชวมารุ่ง, 2519 : 487) การให้คะแนนมาตราที่เลือกตอบให้คะแนน 5, 4, 3, 2 หรือ 1 ตามลำดับจากปลายที่สนับสนุนถึงปลายที่ไม่สนับสนุน

5.2 การวัดและประเมินพฤติกรรมเชิงจริยธรรม

นักจิตวิทยาในกลุ่มพฤติกรรมนิยมได้ให้ความหมายของการวัดและประเมินพฤติกรรมว่าเป็นการกำหนดและวัดพฤติกรรมที่เฉพาะเจาะจงของบุคคล ตลอดจนตัวแปรต่าง ๆ ที่ควบคุมพฤติกรรมนั้น (Gambrell, 1978 ; Nelson & Hayes, 1981 ; Bornstain & van del Pol, 1985 อ้างถึงใน สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต, 2533 : 365-366) จากคำจำกัดความดังกล่าวจะเห็นได้ว่าการวัด

และประเมินพฤติกรรมนั้น ประกอบไปด้วย 2 กระบวนการ คือ

1) การกำหนดพฤติกรรมที่เฉพาะเจาะจง พฤติกรรมที่เฉพาะเจาะจง ของบุคคล หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่าพฤติกรรมเป้าหมายนั้น หมายถึง พฤติกรรมที่เป็น ปัญหาของนักเรียนวัยรุ่น หรือพฤติกรรมที่ต้องการให้นักเรียนวัยรุ่นได้พัฒนาหรือ ปรับปรุงงาให้ดีขึ้น กรณีที่นักจิตวิทยาใช้ในการกำหนดพฤติกรรมเป้าหมาย สรุปได้ดังนี้

- 1.1) พฤติกรรมนั้นควรจะเป็นพฤติกรรมที่อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อตนเองหรือต่อผู้อื่น
- 1.2) พฤติกรรมนั้นเป็นพฤติกรรมที่ไม่ได้รับการยอมรับในสังคม
- 1.3) พฤติกรรมนั้นเมื่อกระทำแล้วจะมีโอกาสได้รับการเสริมแรงในสังคม
- 1.4) พฤติกรรมนั้นควรจะเป็นพฤติกรรมทางบวกมากกว่าพฤติกรรมทางลบ
- 1.5) พฤติกรรมนั้นควรจะเป็นพฤติกรรมที่ช่วยให้บุคคลสามารถปรับตัวได้ดีในสังคมในอนาคต
- 1.6) พฤติกรรมนั้นอาจเป็นพฤติกรรมที่ส่งผลต่อการแสดงพฤติกรรมที่เป็นปัญหาอื่น ๆ

2) การพิจารณาตัวแปรต่าง ๆ ที่ควบคุมพฤติกรรมเฉพาะเจาะจง ตัวแปรต่าง ๆ ในที่นี้จะครอบคลุมตัวแปรในสองลักษณะ คือ ตัวแปรที่อยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีอิทธิพลหรือควบคุมพฤติกรรมของนักเรียนวัยรุ่น เช่น บุคคล สถานที่ หรือสิ่งเร้าอื่น ๆ ในสภาพแวดล้อมนั้น กับตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงทางอินทรีย์ของนักเรียนวัยรุ่น อันได้แก่ ความตึง หรือการเปลี่ยนแปลงทางงานของร่างกาย

5.3 เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินพฤติกรรม

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินพฤติกรรมแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

1) เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินพฤติกรรมโดยตรง

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินพฤติกรรมโดยตรง เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรม ที่สามารถบอกถึงลักษณะของพฤติกรรมโดย

ไม่ต้องผ่านกระบวนการตีความ ซึ่งแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ

1.1) การสังเกตพฤติกรรม (Observation) เป็นเครื่องมือที่นิยมใช้กันมากในการประเมินพฤติกรรม ซึ่งการสังเกตพฤติกรรมนี้สามารถดำเนินการได้ทั้งในสภาพการณ์จริงหรือในสภาพการณ์ที่จะเกิดขึ้นในกระบวนการสังเกตพฤติกรรม นอกจากผู้สังเกตจะต้องสังเกตพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกโดยตรงแล้ว ยังต้องสังเกตอีกด้วยว่าพฤติกรรมดังกล่าวเกิดขึ้นในสภาพการณ์ใด เกิดขึ้นบ่อยหรือมากน้อยเพียงใด เกิดขึ้นในสภาพการณ์อื่นหรือไม่ อีกทั้งเมื่อเกิดขึ้นแล้ว จะส่งผลกระทบต่อการแสดงพฤติกรรมมาบ้าง เป็นต้น

1.2) การวัดทางจิตสรีระ (Psychophysiological Assessment) เป็นเครื่องมือที่บอกให้รู้ถึงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมโดยตรง

2) เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินพฤติกรรมทางอ้อม เป็นเครื่องมือที่นิยมใช้กันมากที่สุดในการจิตวิทยา แบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ

2.1) การรายงานตนเอง (Self-report) ให้ข้อมูลที่ไม่สามารถจะหาได้โดยวิธีการอื่น ๆ แต่ก็มีปัญหาในเรื่องของความเที่ยงและความตรง

2.2) การสัมภาษณ์ (Interview) โดยจะเน้นที่พฤติกรรมที่เป็นปัญหาโดยตรง และตัวแปรต่าง ๆ ในสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่เป็นปัญหานั้น

การประเมินพฤติกรรมจริยธรรมและเจตคติทางจริยธรรม เป็นการประเมินเพื่อให้เข้าใจ และหาแนวทางการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนั้น ซึ่งพฤติกรรมเป้าหมายที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้น เป็นพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของนักเรียน ได้แก่ การขาดความซื่อสัตย์สุจริต ความมีระเบียบวินัย และความรับผิดชอบ และจากการวิเคราะห์ถึงตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเป้าหมาย ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยอาศัยทฤษฎีทางจิตวิทยาที่ว่า เจตคติ เป็นสาเหตุหรือที่มาของพฤติกรรมมนุษย์ ผู้วิจัยจึงใช้วิธีการวัดเจตคติเชิงจริยธรรมและการวัดพฤติกรรมนักเรียนโดยการประเมินตนเองของนักเรียนก่อนการทดลองและหลังการทดลองสอนจริยธรรมโดยวิธีการสร้างเสริมเจตคติ และเพื่อทราบถึงการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมและพฤติกรรมจริยธรรมด้านต่าง ๆ ประกอบงานวิจัยครั้งนี้ในลำดับต่อไป

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมมีผู้ศึกษาวิจัยมากมายเป็นระยะเวลาหลายสิบปีมาแล้ว แม้ว่าบางช่วงเวลาอาจมีน้อย เนื่องจากผู้คนลดความสนใจลงไป หรือมีเรื่องอื่นที่กำลังอยู่ในความสนใจมากกว่า แต่การศึกษาวิจัยทางจริยธรรมก็ยังคงเป็นสิ่งที่คนทั่วไปตระหนักดีว่าสำคัญและจำเป็นต้องสังคมอยู่มาก

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับจริยธรรม มีผู้ทำการศึกษาวิจัยในหลายลักษณะ เช่น อีสระ เลียงเพราะดี (2526 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในเขตการศึกษา 9 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เขตการศึกษา 9 จำนวน 907 คน ผลการวิจัยพบว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีขั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในระหว่างขั้น 4-5 ในคุณลักษณะทางจริยธรรม 6 ด้าน คือ ความมีระเบียบวินัย ความซื่อสัตย์-สุจริต ความรับผิดชอบ ความสามัคคี ความอดุสาหะ และความยุติธรรม และนันทิยา อึ้งเจริญ (2527 : บทคัดย่อ) ศึกษาพัฒนาการการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนระดับประถมศึกษาในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-6 ปีการศึกษา 2525 ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 606 คน ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามปลายปิด เพื่อวัดการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมจากนักเรียน 6 ลักษณะ คือ ความมีระเบียบวินัย ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ ความสามัคคี ความอดุสาหะ และความยุติธรรม ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในขั้นที่ 4 และขั้นที่ 5

จากการศึกษาพัฒนาการการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนในที่ต่าง ๆ ส่วนใหญ่พบว่านักเรียนมีพัฒนาการการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในขั้นที่ 4 ขึ้นไป คือขั้นการปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับของสังคม ดังนั้น ในการศึกษาวิจัยจึงควรรู้ลักษณะของเด็กนักเรียนที่จะศึกษา คือชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่พบว่าส่วนใหญ่มีพัฒนาการการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในขั้นที่สูง และนักเรียนที่มีวัยสูงขึ้น ย่อมจะมีพัฒนาการสูงขึ้น แต่ทั้งนี้ อาจไม่ได้หมายความว่านักเรียนที่ให้เหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในขั้นที่สูง จะเป็นนักเรียนที่มีพฤติกรรมจริยธรรมทุกประการอยู่ในระดับเดียวกันทั้งหมด

นอกจากนี้ในด้านพฤติกรรมจริยธรรม ประภาศรี จิตรภักดี (2521 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคใต้ และเปรียบเทียบพฤติกรรมจริยธรรมของนักเรียนกับเกณฑ์พฤติกรรมจริยธรรมที่คาดหวัง กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 1 ภาคใต้ จาก 4 จังหวัด รวม 12 โรงเรียน จำนวน 467 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 1 ภาคใต้ มีพฤติกรรมทางจริยธรรมแตกต่างจากเกณฑ์พฤติกรรมที่คาดหวังอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 ทุกคุณลักษณะจริยธรรม

จากผลการศึกษาพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ทำให้ทราบว่าเมื่อนักเรียนโตขึ้น คุณลักษณะทางจริยธรรมบางประการที่มักจะมีปัญหา ได้แก่ การรักษาระเบียบวินัย ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ ความอดทน ความสามัคคี และความยุติธรรม ซึ่งเป็นคุณลักษณะทางจริยธรรมที่สำคัญและจำเป็นในการอยู่ร่วมกันในสังคม จึงนับว่าสมควรที่จะได้รับการส่งเสริมให้เกิดมีขึ้นในตัวนักเรียน เพื่อผลของการมีพฤติกรรมที่ถูกต้อง เหมาะสมตั้งแต่วัยเด็ก เมื่อเติบโตขึ้น จะได้เป็นผู้ใหญ่ที่มีจริยธรรมต่อไป

ในการพัฒนาจริยธรรมโดยสถาบันทางสังคมทุกสถาบัน จะต้องมีการร่วมมือกันอย่างจริงจังในการศึกษาหาวิธีการ แล้วนำมาใช้ในการพัฒนาจริยธรรมแก่เยาวชนในทุก ๆ ระดับ จึงจะทำให้มีการพัฒนาความคิด เจตคติ พฤติกรรมไปในทางที่สร้างสรรค์ เพื่อพัฒนาชุมชนและชาติ

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม ทำให้ทราบว่ามีการศึกษาวิจัยทั้งระดับพัฒนาการทำให้เหตุผลเชิงจริยธรรม พฤติกรรมเชิงจริยธรรม ทำให้ทราบถึงพัฒนาการทางจริยธรรมของนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ส่วนใหญ่มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในชั้นที่ 3 หรือ 4 อันแสดงถึงเหตุผลจริยธรรมในระดับปานกลางถึงสูง แต่ยังไม่เป็นที่แน่ชัดว่าคนเรามีระดับเจตคติเชิงจริยธรรม พฤติกรรมเชิงจริยธรรม อยู่ในระดับเดียวกัน ทั้งนี้เพราะในการให้เหตุผลหรือเจตคตินั้น อาจแสดงออกว่าตนเองมีอยู่ในระดับที่สูง เพราะเนื่องจากระดับสติปัญญาของแต่ละคน หรือระดับการเรียนรู้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทดลองสอนเพื่อศึกษาเจตคติและพฤติกรรมของนักเรียน

6.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างปลูกฝังจริยธรรม

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการเสริมสร้างปลูกฝังจริยธรรม มีดังนี้

กัญนิภา พรหมณ์พิทักษ์ (2529 : บทคัดย่อ) ศึกษาบทบาทของโรงเรียนครอบครัว และมีสยิด ในการปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียนโรงเรียนประถมศึกษาในชุมชนมุสลิม ศึกษาเฉพาะกรณี ศาลบลูมพลี อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนไทยมุสลิมที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และครอบครัวของนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 40 ครอบครัว พบว่าจริยธรรมที่ปลูกฝังทั้งสิ้น 19 จริยธรรม จากจริยธรรมที่ใช้เป็นเกณฑ์ 30 จริยธรรม พบว่าจริยธรรมที่โรงเรียนปลูกฝังมากที่สุด ได้แก่ ความรับผิดชอบ รองลงมาได้แก่ความมีระเบียบวินัย, การตรงต่อเวลา และความซื่อสัตย์ ตามลำดับ ส่วนครอบครัวของนักเรียนประถมศึกษาปลูกฝังจริยธรรมการไม่พูดบด ไม่บิดเบือนอำพรางความจริง การไม่ยุ่งงาให้เกิดความแตกแยก และการไม่พูดคำหยาบ รองลงมาได้แก่ ความรับผิดชอบ การไม่โลภและไม่ขโมย ตามลำดับ

นอกจากนี้การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการปลูกฝังจริยธรรมในระดับมัธยมศึกษา ได้แก่ อนวัช รัตนเมธาวี (2528 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความคิดเห็นของครูต่อพฤติกรรมของนักเรียน และวิธีปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียนในโรงเรียนมัธยมเขตการศึกษา 10 ปีการศึกษา 2526 กลุ่มตัวอย่างที่เข้าในการวิจัยครั้งนี้เป็นครูโรงเรียนมัธยมศึกษาที่สังกัดกรมสามัญศึกษาเขตการศึกษา 10 ปีการศึกษา 2526 จำนวน 285 คน ผลการศึกษาวิจัยพบว่า ครูในโรงเรียนมัธยมศึกษามีความคิดเห็นต่อลักษณะพฤติกรรมที่นักเรียนปฏิบัติในแต่ละด้าน ทั้ง 11 ด้าน ได้แก่ ความรับผิดชอบ ความมีเหตุผล ความซื่อสัตย์ ความกตัญญูต่อบุคคล ความเสียสละ ความสามัคคี การประหยัด ความอดุสสาหะ ความยุติธรรม ความเมตตากรุณา ความมีระเบียบวินัย อยู่ในระดับปานกลาง คืออยู่ในสภาพที่น่าพอใจ

และกองการมัธยม กรมสามัญศึกษา (2523 : 135) ได้ศึกษาพฤติกรรมของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาด้านการปลูกฝังจริยธรรมในห้องเรียน พบว่า ครูทำการปลูกฝังจริยธรรมตามโอกาสและเหตุการณ์ กล่าวคือ สอนเนื้อหาวิชาเป็นหลัก และขณะเดียวกันถ้ามีสถานการณ์ทางจริยธรรมที่เกี่ยวข้องในเนื้อหาวิชาที่สอน ครูก็จะทำ

การปลูกฝังใจด้วย ครูไม่ได้วางแผนที่จะปลูกฝังไว้ล่วงหน้า จึงทำให้การปลูกฝังจริยธรรมที่จะเป็นเท่าใดน้ท่วมถึง เช่น จะพบว่าครูปลูกฝังด้านความรับผิดชอบและความมีระเบียบวินัยเป็นส่วนใหญ่ เพราะจริยธรรม 2 ด้านนี้เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ในการสอนมากกว่าจริยธรรมด้านอื่น ๆ ส่วนด้านความประหยัด เสียสละ ความเมตตากรุณา ความกตัญญูทดแทน และความยุติธรรม ครูแทบจะไม่ได้ปลูกฝังเลย

ในด้านการศึกษาวิจัยเชิงทดลองเกี่ยวกับจริยศึกษา รพีพรรณ เอกสุภาพันธ์ (2532 : บทคัดย่อ) ได้ทดลองใช้ชุดเตรียมความพร้อมด้านจริยศึกษาระดับอนุบาลกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองครั้งนี้เป็นนักเรียนระดับอนุบาล อายุระหว่าง 3 ขวบ ถึง 5 ขวบ กำลังศึกษาในโรงเรียนเอกชนส่วนกลาง ปีการศึกษา 2531 เป็นนักเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร 15 โรงเรียน นนทบุรี 2 โรงเรียน สมุทรปราการ 2 โรงเรียน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 566 คน ผลการวิจัยปรากฏว่าการปลูกฝังสร้างเสริมคุณธรรม 8 ประการ โดยใช้ชุดเตรียมความพร้อมด้านจริยศึกษา ทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลง คือ หลังได้รับการฝึก พฤติกรรมจริยธรรมของนักเรียนเปลี่ยนแปลงสูงขึ้น

นิยนา ดิษฐะ (2524 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการยกระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-4 ในจังหวัดราชบุรี ตัวอย่างประชากรเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ 4 ปีการศึกษา 2523 ของโรงเรียนวัดเกาะศาลพระ อาเภอวัดเพลง จังหวัดราชบุรี ที่มีอายุอยู่ระหว่าง 9-11 ปี และใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในชั้นที่ 2 และชั้นที่ 3 จำนวน 32 คน โดยผู้วิจัยสร้างเครื่องมือสำหรับใช้ในการวิจัย 2 ชนิด คือ แบบสอบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนระดับประถมศึกษา และแบบฝึกยกระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมจำนวน 17 แผน ผลการวิจัยพบว่า ก่อนฝึกและหลังฝึก กลุ่มทดลองมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นที่ 3 และชั้นที่ 4 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ .05 และ .01 ตามลำดับ เช่นเดียวกับงานวิจัยของ มณเฑียร ชมดอกไม้ และคณะ (2537 : 23-27) ได้ศึกษาผลการใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ในการพัฒนาระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ของโรงเรียนนันทกวดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบพูนธานี

ในปีการศึกษา 2531 จำนวน 14 โรงเรียน จำนวนนักเรียน 417 คน โดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์จำนวน 13 ชุด แผนการสอนจริยศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ และแบบวัดการตัดสินใจและใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ผู้วิจัยใช้เวลาสอน 19 คาบ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนจริยศึกษาโดยใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ที่สร้างขึ้น มีการพัฒนาระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่ากิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ที่สร้างขึ้น สามารถช่วยพัฒนาระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนได้

ซึ่งในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีสอนสร้างเสริมเจตคติ อันเป็นวิธีที่กรมวิชาการได้จัดรูปแบบการสอนมาจากการสอน 9 วิธี ดังกล่าวแล้ว และกลุ่มสัมพันธ์ก็เป็นวิธีการหนึ่งในการสอนวิธีนี้

และนอกจากนี้การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการสอนจริยศึกษาด้วยวิธีที่ต่าง ๆ กัน ได้แก่ การศึกษาวิจัยของหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดจันทบุรี (2531 : 36) ได้ศึกษาผลการทดลองใช้ภาพการ์ตูนประกอบการสอนจริยศึกษา เรื่องความซื่อสัตย์สุจริต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2528 ของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดจันทบุรี ใช้วิธีสุ่มแบบธรรมดาค่าได้จำนวน 12 โรงเรียน ซึ่งเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ กลาง เล็ก และเล็กสุด จำนวนนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง 240 คน แยกเป็นกลุ่มทดลอง 120 คน กลุ่มควบคุม 120 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ หนังสือภาพการ์ตูน และแบบทดสอบ ผลการศึกษาวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มนักเรียนที่เรียนโดยใช้หนังสือภาพการ์ตูนประกอบการเรียนสูงกว่ากลุ่มที่เรียนตามปกติ

ผู้วิจัยได้ศึกษาจิตวิทยาพัฒนาการของเด็กวัยประถมศึกษา พบว่าเป็นวัยที่ชอบภาพการ์ตูน ดังนั้น การใช้ภาพการ์ตูนประกอบการเรียนการสอน จึงน่าจะเข้าความสนใจของเด็กได้เป็นอย่างดี ผู้วิจัยจึงวาดภาพประกอบในเนื้อหาที่เป็นสถานการณ์จำลองที่ใช้ในการสอนสร้างเสริมเจตคติ

จรัญ ธนัทธ (2534 : 73-77) ได้ศึกษาเปรียบเทียบจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้กิจกรรมสร้างเสริมจริยธรรมที่ครูเป็นผู้ดำเนินการกับนักเรียนเป็นผู้ดำเนินการในจังหวัดระนอง กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2530 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดระนอง อำเภอละ 2 โรงเรียน จำนวนนักเรียน 142 คน แยกเป็นกลุ่มทดลอง 1 จำนวน 73 คน และกลุ่มทดลอง 2 จำนวน 69 คน กลุ่มทดลอง 1 จัดกิจกรรมสร้างเสริมจริยธรรมในรูปแบบที่ครูเป็นผู้ดำเนินการ และกลุ่มทดลอง 2 จัดกิจกรรมสร้างเสริมจริยธรรมในรูปแบบที่นักเรียนเป็นผู้ดำเนินการ สื่อจริยธรรมมี 2 ประเภท คือ นิทาน กรณีตัวอย่าง และคำขวัญ ประเภทละ 12 ชุด เพื่อให้นักเรียนได้มีการอภิปรายทั้ง 2 กลุ่มทดลอง ผลการศึกษาวิจัยพบว่า

- 1) จริยธรรมภายหลังการใช้ระบบการสร้างเสริมจริยธรรมดีกว่าก่อนทดลองทั้ง 2 รูปแบบ
- 2) การสร้างเสริมจริยธรรมในรูปแบบที่นักเรียนเป็นผู้ดำเนินการ มีค่าเฉลี่ยหลังสอนสูงกว่ารูปแบบที่ครูเป็นผู้ดำเนินการทุกเรื่อง
- 3) ครูและนักเรียนส่วนใหญ่มีเจตคติที่ดีต่อรูปแบบการจัดกิจกรรมสร้างเสริมจริยธรรม กล่าวคือ ครูร้อยละ 100 พอใจกับการได้รับสื่อจริยธรรมที่ช่วยให้ครูสามารถจัดกิจกรรมได้ตามคู่มือ และนักเรียนร้อยละ 80 ชอบสื่อจริยธรรมประเภทนิทาน และครูผู้ทดลองทั้ง 2 กลุ่ม เห็นด้วยกับการสร้างเสริมจริยธรรมในบรรยากาศที่เป็นประชาธิปไตย

ในการจัดการเรียนการสอนสร้างเสริมเจตคติเช่น มีหลักการสำคัญอยู่ว่าครูมีหน้าที่เพียงผู้กระตุ้นความสนใจ เพื่อให้เด็กกระทำกิจกรรมและแสดงออกด้วยการพูดหรือเขียนด้วยตนเอง จึงกล่าวได้ว่าเป็นวิธีที่ให้นักเรียนเป็นผู้ดำเนินการ อีกทั้งมีบรรยากาศที่เป็นประชาธิปไตย กล่าวคือ มีการแสดงความคิดเห็นโดยเสรีโดยมีการรับฟังและหาข้อสรุปที่เป็นข้อยุติของกลุ่มและห้องเรียน

นอกจากนี้ อรทัย จันทวิษณุวงศ์ (2532 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการสอนจริยศึกษาด้วยการใช้และนำวิชาการแสดงบทบาทสมมติในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2531 ของ

โรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดระนอง ได้แก่โรงเรียน
ชาติเฉลิม อำเภอเมืองระนอง และโรงเรียนบ้านเขาผาซี อำเภอละอุ่น จากวน
100 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนโดยการใช้การแสดงบทบาทสมมติมีความ
รับผิดชอบสูงกว่าก่อนการทดลอง และนักเรียนที่เรียนโดยการใช้การแสดงบทบาท
สมมติ และนักเรียนที่เรียนโดยไม่ใช้การแสดงบทบาทสมมติ มีความรับผิดชอบ
แตกต่างกัน

เอียนนอตติ (Iannotti อ้างถึงใน โกศล มีคุณ, 2522 : 66) ทำ
การวิจัยเกี่ยวกับการปลูกฝังจริยธรรมเมื่อปี 1978 โดยการใช้สวมบทบาท ซึ่งได้
ศึกษาจากเด็ก 6 ปี 30 คน 9 ปี 30 คน แบ่งเด็กเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มที่ 1, 2 เป็น
กลุ่มทดลอง กลุ่มที่ 3 เป็นกลุ่มควบคุม แต่ละคนในกลุ่มถูกกำหนดให้มีบทบาทต่าง ๆ
กันตามเรื่องที่ได้อ่าน เมื่ออ่านแล้ว เด็กแต่ละคนจะแสดงบทบาทไปตามบทของตน ซึ่ง
อาจจะเป็นการแสดงทางกาย วาจา หรืออารมณ์ แต่ละกลุ่มมีการเปลี่ยนแปลง
บทบาทกันทุก 5 นาที ดังนั้น เด็กจะมีประสบการณ์อย่างน้อย 5 บทบาทต่าง ๆ กัน
แล้วจะมีการถามความรู้เกี่ยวกับเนื้อเรื่องนั้นโดยผู้ฝึก การฝึกทั้งหมดใช้เวลา 10
วัน วันละ 25-35 นาที ผลการวิจัยพบว่าการฝึกสวมบทบาทมีผลต่อการพัฒนา
เหตุผลเชิงจริยธรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ในการใช้วิธีสอนสร้างเสริมเจตคติ การให้นักเรียนแสดงบทบาทสมมติ
ก็เป็นวิธีการหนึ่ง เพราะจะทำให้นักเรียนได้แสดงออกถึงบทบาทตนเอง

ส่วนการใช้วิธีการอื่นนอกจากนี้ได้แก่การศึกษาริวิจัยของสกล เทียงแท้
(2525 : บทคัดย่อ) ศึกษาผลการพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมโดยวิธีอภิปรายกลุ่ม
ในระดับประถมศึกษาตามทฤษฎีของโคลเบอร์ก กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 256 คน จากโรงเรียน 4 แห่งในจังหวัดราชบุรี
นักเรียนในกลุ่มทดลองได้รับการฝึกการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมโดยวิธีอภิปรายกลุ่ม
ส่วนกลุ่มควบคุมได้รับการสอนจริยศึกษาตามหลักสูตรปกติ เครื่องมือที่ใช้วัดประกอบ
ด้วยแบบวัดการตัดสินใจและใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม แบบวัดการรับรู้บรรยากาศ
ของโรงเรียน และแบบวัดบุคลิกภาพแสดงตัว ผลของการวิจัยพบว่า ผู้ที่ได้รับการ
ฝึกการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมมีความสามารถในการใช้เหตุผลสูงกว่ากลุ่มควบคุม

อย่างเด่นชัด ทั้งที่ก่อนฝึกนั้นทั้งสองกลุ่มมีเหตุผลเชิงจริยธรรมเท่าเทียมกัน

ซึ่งในการศึกษาวิจัยนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีสร้างเสริมเจตคติ อันเป็นวิธีที่มีการจัดการเรียนการสอนแบบกิจกรรมกลุ่ม มีการให้ผู้เรียนได้อภิปรายกลุ่ม เป็นวิธีหนึ่งในการเรียนเพื่อทำให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นและหาข้อสรุปของกลุ่ม ซึ่งการศึกษาวิจัยที่ใช้วิธีการสร้างเสริมเจตคติ มีดังนี้

การศึกษาวิจัยของกรมวิชาการ (2525) คือโครงการทดลองหารูปแบบที่มีประสิทธิผลต่อการเรียนการสอนจริยธรรม โดยได้ทดลองนำเอาวิธีการที่ประยุกต์เทคนิคการสร้างเสริมเจตคติไปใช้ในการสร้างเสริมจริยธรรมแก่นักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการศึกษาวิจัยในระดับประถมศึกษาพบว่ารูปแบบการสอนทั้ง 2 แบบ คือ วิธีปรับพฤติกรรมและวิธีสร้างเสริมเจตคติต่างก็ส่งผลทำให้นักเรียนมีระดับคะแนนพัฒนาการทางจริยธรรมหรือค่านิยมทางจริยธรรมสูงมากขึ้นกว่าการเรียนการสอนตามปกติ จริยธรรมที่เกิดขึ้นอย่างเห็นได้ชัดในระดับประถมศึกษาคือ ความเมตตากรุณา ส่วนระดับมัธยมศึกษา จากการประเมินด้วยแบบวัดค่านิยมจริยธรรมพบว่า การสอนจริยธรรมด้วยวิธีสอน 2 วิธีนี้ ต่างก็ส่งผลทำให้นักเรียนมีระดับคะแนนเพิ่มสูงขึ้นมากกว่านักเรียนที่เรียนตามปกติในจริยธรรมความซื่อสัตย์สุจริต ความเมตตากรุณา การไม่ลี้จรรยา และการใช้ปัญญาในการแก้ปัญหา โดยเฉพาะความซื่อสัตย์สุจริตมีระดับคะแนนในการทดลองเพิ่มมากขึ้นด้วยการสอนวิธีสร้างเสริมเจตคติ

จากการศึกษาวิจัยดังกล่าว ทำให้ทราบว่า การเสริมสร้างปลูกฝังจริยธรรมนั้นสามารถกระทำได้ในหลายรูปแบบวิธีการ ซึ่งการสร้างเสริมเจตคติก็เป็นวิธีหนึ่งที่น่าจะสามารถพัฒนาจริยธรรมของนักเรียนได้ แต่เนื่องจากผลการวิจัยของกรมวิชาการ ที่ได้พบว่าวิธีสร้างเสริมเจตคติ ยังเป็นวิธีที่ด้อยกว่าวิธีการปรับพฤติกรรมในรูปแบบและวิธีการนำเสนอสถานการณ์จำลองให้นักเรียน ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะนำเอาวิธีการนี้มาใช้ในการพัฒนาจริยธรรมของนักเรียน โดยทำการปรับปรุงสื่อสถานการณ์จำลองให้นักเรียนให้มีภาพประกอบ เพื่อกระตุ้นความสนใจของนักเรียน

6.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความซื่อสัตย์สุจริต

การศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความซื่อสัตย์สุจริต มีผู้สนใจทางการศึกษาวิจัยในหลายรูปแบบวิธีการ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเป็นคุณลักษณะทางจริยธรรมพื้นฐานของการอยู่ร่วมกันของมนุษย์

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ (2520 : 5-6) ได้ทำการวิจัยเรื่อง จริยธรรมของเยาวชนไทย ในปี พ.ศ.2518-2519 การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์กเป็นหลัก โดยศึกษาพัฒนาการทางจริยธรรมของเยาวชนไทย ทั้งทางภาคสนาม และการยกระดับจิตใจของวัยรุ่นในการวิจัยทดลอง ซึ่งมีจุดประสงค์ที่จะศึกษาบ่อเกิดและพัฒนาการทางจริยธรรมของเยาวชนไทยประเภทต่าง ๆ และการศึกษาสาเหตุและผลของพฤติกรรมซึ่งแสดงความซื่อสัตย์ โดยมุ่งจะพิจารณาลักษณะของสถานการณ์ที่ยั่วเยว และลักษณะทางจริยธรรมต่าง ๆ ซึ่งจะส่งผลร่วมกันต่อพฤติกรรมการโกงของบุคคล กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาคือกลุ่มเยาวชนที่มีอายุตั้งแต่ 11-25 ปี เฉพาะในส่วนของการศึกษาสาเหตุและผลของความซื่อสัตย์ในสถานการณ์ที่ยั่วเยว นั้น ผู้วิจัยได้ศึกษาในสภาพของการทดลองในห้องปฏิบัติการ โดยจัดให้วัยรุ่นชาย อายุ 13-15 ปี เล่นเกมเสี่ยงโชคเพื่อชิงรางวัลในสถานการณ์ ซึ่งผู้เล่นอาจจะโกงคะแนนได้โดยไม่คิดว่าจะมีผู้รู้เห็นในสภาพเช่นนี้ วัยรุ่นชายเป็นส่วนมากกว่าครึ่งหนึ่งของผู้เล่นเกมทั้งหมดจะโกง ผู้วิจัยต้องการจะศึกษาว่าควรจะใช้วิธีการยับยั้งพฤติกรรมโกง และส่งเสริมพฤติกรรมซื่อสัตย์อย่างไร จึงจะทำให้วัยรุ่นชายเหล่านี้โกงน้อยลง โดยไม่ต้องใช้วิธีการตรวจตราหรือลงโทษ เนื่องจากวัยรุ่นเป็นวัยที่ชอบเสี่ยงแบบผู้ที่มีอายุมากกว่าตนเล็กน้อย ผู้วิจัยจึงจัดให้วัยรุ่นที่เล่นเกมได้พบกับตัวแบบซึ่งมีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่ง คือ 1) ตัวแบบที่มีลักษณะอับอายผู้อื่นและตีใจที่ตนเองไม่ได้โกง 2) ตัวแบบประเภทละอายใจตนเองและตีใจที่ตนเองไม่ได้โกง 3) ตัวแบบประเภทอับอายผู้อื่นและเสียใจที่ตนเองไม่ได้โกง 4) ตัวแบบประเภทละอายใจและเสียใจที่ตนเองไม่ได้โกง และมีวัยรุ่นอีกจำนวนหนึ่งที่ไม่มีตัวแบบ ในการทดลองครั้งนี้ได้จัดสถานการณ์ยั่วเยวในสองลักษณะ คือสถานการณ์ที่ผู้เล่นเกมจะได้รับรางวัลทันทีถ้าได้คะแนนสูงตามเกณฑ์ กับอีกสถานการณ์หนึ่งผู้เล่นเกมจะต้องรอรางวัลถึงสอง

ลับตาห์ ผลปรากฏว่าสภาวะที่รับรางวัลทันทีนั้นยิ่งยู่หาที่วัยรุ่นที่เข้าเล่นเกมโกงคะแนน เป็นจำนวนมากกว่าปกติ แต่การที่ได้พบตัวแบบที่กระทำความดี และมีจริยธรรมสูง หรือการมุ่งอนาคตสูงด้วยนั้น มีส่วนเกี่ยวข้องกับการยับยั้งพฤติกรรมโกงมาก

สมโชค พูลนวม (2523 : 47-51) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง ความซื่อสัตย์กับความรู้สึกรับผิดชอบ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนระดับ ประถมศึกษามัธยมศึกษาทั่วประเทศที่อยู่ในสถานศึกษาของรัฐบาล โดยเลือกภาคละ 1 จังหวัด ปรากฏว่าความซื่อสัตย์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความรู้สึกรับผิดชอบ เพราะความรู้สึกรับผิดชอบของบุคคล เป็นคุณลักษณะที่จะควบคุมพฤติกรรมที่ไม่ซื่อสัตย์ ำให้ลดลง เนื่องจากการทำอะไรไม่ถูกต้อง ไม่ซื่อสัตย์ ก็เท่ากับไม่รับผิดชอบต่อสังคม

นอกจากนี้ พิมพร ศรีแก้ว และคณะ (2532 : 17-22) ได้ทดลองใช้ หนังสืออ่านประกอบปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ และความมี วินัยในตนเองของนักเรียนประถมศึกษาจังหวัดพะเยา กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 3 ในจังหวัดพะเยา จำนวน 70 คน ผลการวิจัยพบว่านักเรียน สามารถพัฒนาจริยธรรมของตัวเองสูงขึ้น 1 ชั้น

จอห์น บาร์แดง (John Bardin อ้างถึงใน สุพดี คุณวัฒน์, 2515 : 265) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความซื่อสัตย์สุจริตของเด็กทั่วไป แล้วสรุปผลการศึกษา ไว้ว่า การทุจริตไม่ได้ขึ้นอยู่กับเด็กคนนั้น เรียนเก่งหรือไม่ แต่พบว่าความทุจริตมัก จะเกี่ยวเนื่องกับความกดดันที่เด็กได้รับจากผู้ใหญ่ เช่น ผู้ปกครองตั้งความหวังไว้สูง หรือบังคับเด็กมากเกินไป เมื่อศึกษาเด็กในแต่ละกลุ่มพบว่า เด็ก I.Q. ระหว่าง 110-120 ทุจริต 57 % I.Q. ระหว่าง 100-110 ทุจริต 55 % I.Q. ระหว่าง 61-99 ทุจริต 50 % ส่วนเด็กฉลาด I.Q. 121-164 จะทุจริต 40 %

จากผลการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความซื่อสัตย์ พบว่า ควรใช้วิธีการที่นา สนใจและเหมาะสมกับวัยตามหลักจิตวิทยาเด็กในการปลูกฝังจริยธรรมความซื่อสัตย์- สุจริต ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเอาพฤติกรรมความซื่อสัตย์สุจริตมา ศึกษา โดยใช้วิธีการสร้างเสริมเจตคติ เพื่อเปลี่ยนแปลงเจตคติและอาจทำให้เกิด การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียน การสอนวิธีนี้อาจเป็นการสอนเพื่อพัฒนา จริยธรรมของผู้เรียนได้ดีอีกวิธีหนึ่ง

6.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความมีระเบียบวินัย

การศึกษาวินัยที่เกี่ยวข้องกับความมีระเบียบวินัย มีการศึกษาหลายระดับ ทั้งระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา และระดับอื่น ๆ ซึ่งผู้วิจัยเลือกศึกษาเฉพาะในระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา เพราะมีวัยที่ใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาวินัยครั้งนี้ ดังนี้

อรประไพ จันทร์นวล (2530 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการใช้ตัวแบบในการสร้างเสริมระเบียบวินัยในโรงเรียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนชลประทานอนุเคราะห์ ก่อนดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยได้สำรวจนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีพฤติกรรมขาดระเบียบวินัย โดยการลงความเห็นของครูประจำชั้น ครูเวร และครูที่เคยสอน ซึ่งพิจารณาพร้อมกัน แล้วคัดเลือกนักเรียนออกมาเป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 16 คน จากนักเรียนที่สำรวจได้ทั้งหมด 24 คน โดยการจับฉลาก การทดลองใช้รูปแบบย้อนกลับ (reversal design) โดยแบ่งออกเป็น 4 ระยะ คือ 1) ระยะเสถียร ซึ่งเป็นระยะที่สังเกตและบันทึกพฤติกรรมของนักเรียนก่อนการทดลอง 2) ระยะทดลอง เป็นระยะที่ให้นักเรียนดูตัวแบบจำนวน 3 ชุด วันละ 1 ชุด ในเวลา 3 วันติดต่อกัน แล้วสังเกตและบันทึกพฤติกรรมทันทีหลังจากดูตัวแบบ 3) ระยะสังเกตและบันทึกพฤติกรรมของนักเรียนหลังจากดูตัวแบบไปแล้วเป็นเวลา 1 สัปดาห์ 4) ให้นักเรียนดูตัวแบบทั้ง 3 ชุด เป็นครั้งที่ 2 พร้อมทั้งสังเกตและบันทึกพฤติกรรมอีกครั้งหนึ่ง ผลการทดลองปรากฏว่า นักเรียนมีพฤติกรรมขาดระเบียบวินัยลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ในระดับมัธยมศึกษาได้แก่การศึกษาวินัยของ สาราญ มั่งคั่ง (2531 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความคิดรวบยอดเกี่ยวกับจริยธรรมในชีวิตประจำวันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในจังหวัดลพบุรี กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในจังหวัดลพบุรี จำนวน 387 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามเชิงสถานการณ์ จำนวน 60 ข้อ ศึกษาความคิดรวบยอดเชิงจริยธรรม 7 คุณลักษณะ คือ การรักษาระเบียบวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต ความรับผิดชอบ ความสามัคคี ความอุตสาหะ ความยุติธรรม และความมีเหตุผล ผลการวิจัยพบว่า

1) นักเรียนชายและหญิงที่มีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับจริยธรรมด้านความมีระเบียบวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต ความรับผิดชอบ ความอุทิศสละ และความมีเหตุผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยค่าเฉลี่ยของหญิงสูงกว่าชาย

2) นักเรียนชายและหญิงที่มีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับจริยธรรมด้านความสามัคคีและความยุติธรรมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

และสวัสดิ์ ไชยเสน (2538 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการทดลองใช้สื่อเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมด้านความมีระเบียบวินัย กลุ่มตัวอย่างเลือกจากประชากรที่เป็นนักศึกษา ตามหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2530 ที่เรียนด้วยวิธีทางไกลและลงทะเบียนเรียนหมวดวิชาส่งเสริมคุณภาพชีวิต 1 (วิชาบังคับ) กลุ่มอย่างง่ายมา 2 กลุ่ม ได้แก่กลุ่มทดลอง จำนวน 33 คน และกลุ่มควบคุม จำนวน 30 คน สื่อที่ใช้มี 2 อย่าง ได้แก่สื่อชุดวิชาคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม ด้านความมีระเบียบวินัย โดยผ่านการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ให้นักศึกษากลุ่มทดลองนำไปศึกษาด้วยตนเอง หลังการสอบก่อนเรียน และแบบวัดระเบียบวินัยจำนวน 30 ข้อ ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษากลุ่มที่เรียนตามปกติ มีคะแนนเฉลี่ยความมีระเบียบวินัยการสอบหลังเรียนสูงกว่าการสอบก่อนเรียน ซึ่งไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คะแนนเฉลี่ยความมีระเบียบวินัยของการสอบหลังเรียนของนักศึกษากลุ่มที่เรียนด้วยสื่อชุดวิชาคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมด้านความมีระเบียบวินัยสูงกว่ากลุ่มที่เรียนตามปกติ ซึ่งมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลต่างคะแนนเฉลี่ยความมีระเบียบวินัยระหว่างการสอบก่อนเรียนและสอบหลังเรียนของนักศึกษากลุ่มที่เรียนด้วยสื่อชุดวิชาคุณธรรมจริยธรรม ค่านิยมด้านความมีระเบียบวินัยสูงกว่ากลุ่มที่เรียนตามปกติ ซึ่งมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากเอกสารการวิจัยที่กล่าวมา จะเห็นได้ว่าการทดลองปลูกฝังความมีระเบียบวินัยทำให้นักเรียนมีระเบียบวินัยเพิ่มขึ้น ซึ่งโรงเรียนมีบทบาทสำคัญ

การปลูกฝังให้เด็กมีความรู้ความเข้าใจและมีเจตคติที่ดีต่อความมีระเบียบวินัย เพื่อเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติต่อไป ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาผลของการสอนโดยวิธีสร้างเสริมเจตคติที่มีต่อจริยธรรมความมีระเบียบวินัยของนักเรียน

6.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบ

การศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบ มีดังนี้

อ้อยทิพย์ ทองดี (2527 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเปรียบเทียบถึงผลของการพัฒนาจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อด้วยวิธีการสร้างความตระหนักและการปรับพฤติกรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านโคกพิทยา อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ปีการศึกษา 2536 จำนวน 24 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 12 คน กลุ่มควบคุม 12 คน กลุ่มทดลองได้เข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตามโปรแกรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 ครั้ง ครั้งละ 1.30 ชั่วโมง ผลการศึกษาพบว่า

1) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่ได้รับการพัฒนาจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อด้วยวิธีการสร้างความตระหนักและการปรับพฤติกรรม มีคะแนนจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อก่อนและหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

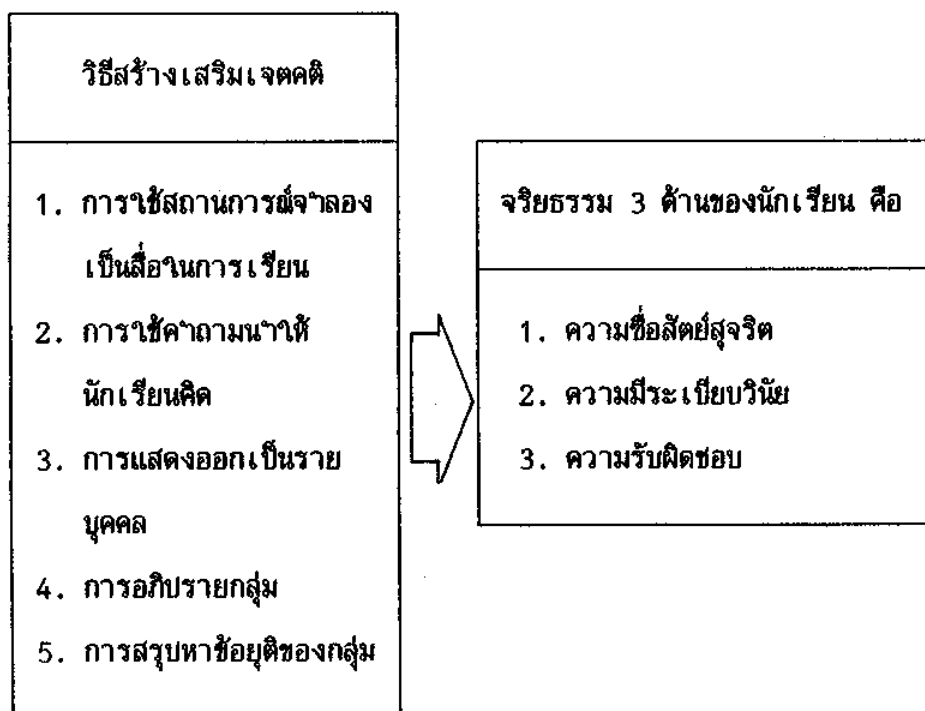
2) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่ได้รับการพัฒนาจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อด้วยวิธีการสร้างความตระหนักและการปรับพฤติกรรม (กลุ่มทดลอง) มีจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการพัฒนาจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อ (กลุ่มควบคุม) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากเอกสารการวิจัยที่กล่าวมา จะเห็นได้ว่าความรับผิดชอบต่อเป็นจริยธรรมที่สำคัญที่ควรปลูกฝังแก่เยาวชน และโรงเรียนมีบทบาทสำคัญในการปลูกฝังให้เด็กมีความรู้ความเข้าใจและมีเจตคติที่ดีต่อความรับผิดชอบต่อ เพื่อเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติต่อไป ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาผลของการสอนโดยวิธีสร้างเสริมเจตคติที่มีต่อจริยธรรมความรับผิดชอบต่อของนักเรียน

กรอบแนวความคิดในการวิจัย (Conceptual Framework)

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้กรอบแนวความคิดในการทดลองสอนจริยธรรมแก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยวิธีการสร้างเสริมเจตคติ โดยเลือกจริยธรรมที่จะทดลองสร้างเสริม 3 ด้าน คือ ความซื่อสัตย์สุจริต ความมีระเบียบวินัย และความรับผิดชอบ ซึ่งเป็นจริยธรรมที่สำคัญและจำเป็นต้องอยู่ร่วมกันในสังคม ดังแสดงในภาพประกอบ

ภาพประกอบ 2 กรอบแนวความคิดในการวิจัย

จากกรอบแนวความคิดในการวิจัย อธิบายได้ว่า การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีสร้างเสริมเจตคติในการสอนจริยศึกษาแก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีขั้นตอนการสอน 5 ขั้นตอนตามลำดับ ได้แก่ การใช้สถานการณ์จำลองเป็นสื่อในการเรียน การใช้คำถามให้นักเรียนคิด การแสดงออกเป็นรายบุคคล การอภิปรายกลุ่ม การ

สรุปหาข้อยุติของกลุ่ม ซึ่งผลของการสอนจะเปลี่ยนแปลงจริยธรรม 3 ด้านคือ ความซื่อสัตย์สุจริต ความมีระเบียบวินัย และความรับผิดชอบ

วัตถุประสงค์

ในการวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของวิธีสอนโดยการสร้างเสริมเจตคติต่อจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์สุจริต ความมีระเบียบวินัย และความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะดังนี้

1. เพื่อเปรียบเทียบจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์สุจริต ความมีระเบียบวินัย และความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการสอนด้วยวิธีสร้างเสริมเจตคติของกลุ่มทดลอง
2. เพื่อเปรียบเทียบจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์สุจริต ความมีระเบียบวินัย และความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการสอนด้วยวิธีปกติของกลุ่มควบคุม
3. เพื่อเปรียบเทียบจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์สุจริต ความมีระเบียบวินัย และความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังการสอนจริยศึกษาของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

สมมติฐาน

ในการวิจัยนี้ มีสมมติฐานดังต่อไปนี้

1. จริยธรรมด้านความซื่อสัตย์สุจริต ความมีระเบียบวินัย และความรับผิดชอบ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังการสอนด้วยวิธีสร้างเสริมเจตคติของกลุ่มทดลองสูงกว่าก่อนการสอน
2. จริยธรรมด้านความซื่อสัตย์สุจริต ความมีระเบียบวินัย และความรับผิดชอบ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังการสอนด้วยวิธีปกติของกลุ่มควบคุมสูงกว่าก่อนการสอน

3. จริยธรรมด้านความซื่อสัตย์สุจริต ความมีระเบียบวินัย และความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังการสอนจริยศึกษาของกลุ่มทดลอง สูงกว่ากลุ่มควบคุม

ความสำคัญและประโยชน์

การศึกษาวิจัยนี้ ผู้วิจัยแบ่งความสำคัญและประโยชน์เป็น 2 ด้าน ดังนี้

1. ด้านความรู้

1.1 ทำให้ทราบความแตกต่างของจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์สุจริต ความมีระเบียบวินัย และความรับผิดชอบต่อของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่สอนจริยธรรมโดยวิธีสร้างเสริมเจตคติกับโดยวิธีปกติ

1.2 ทำให้ทราบความแตกต่างของจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์สุจริต ความมีระเบียบวินัย และความรับผิดชอบต่อของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการสอนโดยวิธีสร้างเสริมเจตคติและการสอนโดยวิธีปกติ

2. ด้านการนำไปใช้

นำเสนอผลการวิจัยต่อหน่วยงานทางการศึกษานิ่งักัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง ได้แก่ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ และโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง อันอาจนำไปสู่

2.1 การวางนโยบายและแผนงานส่งเสริมการสอนจริยธรรมโดยวิธีสร้างเสริมเจตคติให้แก่นักเรียน

2.2 การนำสื่อที่ใช้และวิธีการที่ใช้สอนจริยธรรมโดยวิธีการนี้ไปใช้ในการสอนจริยศึกษาระดับประถมศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยนี้ มีขอบเขตดังต่อไปนี้

1. กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหัวช้าง สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอตะโหมด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง จำนวน 2 ห้องเรียน รวมทั้งสิ้น 50 คน สุ่มตัวอย่างอย่างง่ายเพื่อแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มละ 25 คน จับสลากกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

2.1 กลุ่มควบคุม ดำเนินการสอนจริยศึกษาโดยวิธีปกติ คือการบรรยาย สำหรับจริยธรรมความซื่อสัตย์สุจริต ความมีระเบียบวินัย และความรับผิดชอบ

2.2 กลุ่มทดลอง ดำเนินการสอนจริยศึกษาโดยวิธีสร้างเสริมเจตคติสำหรับจริยธรรมความซื่อสัตย์สุจริต ความมีระเบียบวินัย และความรับผิดชอบ

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรอิสระ คือวิธีสอนจริยศึกษา แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

2.1.1 วิธีการสอนแบบปกติ

2.1.2 วิธีการสอนสร้างเสริมเจตคติ

2.2 ตัวแปรตาม คือจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์สุจริต ความมีระเบียบวินัย และความรับผิดชอบ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. วิธีสอน หมายถึง วิธีสอนจริยศึกษา 2 รูปแบบ คือ วิธีสอนที่ใช้แบบปกติ และวิธีสอนแบบสร้างเสริมเจตคติ

2. วิธีสอนแบบปกติ หมายถึง การสอนจริยศึกษาที่ใช้แนวการสอนตามแผนการสอนจริยศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ

3. วิธีสอนแบบสร้างเสริมเจตคติ หมายถึง วิธีการสอนเจริญศึกษาที่ใช้สถานการณ์จำลองเป็นสื่อในการเรียน แล้วครูใช้คำถามนำให้นักเรียนคิดและแสดงออกด้วยการพูดหรือเขียน เพื่อนำมาอภิปรายกลุ่ม และนำเสนอเพื่อสรุปหาข้อยุติของกลุ่ม
4. เจตคติเชิงจริยธรรม หมายถึง ระดับคะแนนที่ได้จากการใช้แบบวัดเจตคติเชิงจริยธรรม ซึ่งแบ่งระดับการวัดออกเป็น 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert-type Scale) คือ 5 = เห็นด้วยอย่างยิ่ง, 4 = เห็นด้วย, 3 = ไม่แน่ใจ, 2 = ไม่เห็นด้วย, และ 1 = ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
5. พฤติกรรมเชิงจริยธรรม หมายถึงระดับคะแนนที่ได้จากการใช้แบบประเมินพฤติกรรมนักเรียนเป็นรายบุคคล ซึ่งแบ่งระดับการวัดออกเป็น 3 ระดับ คือ 2 = ท้ามาก, 1 = ท้าพอสมควร, และ 0 = ไม่เคยทำเลย
6. ความซื่อสัตย์สุจริต หมายถึง ความประพฤติตรง จริงใจ ทั้งทางกาย วาจา และใจ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหัวช้าง อ.ตะโหนด จ.พัทลุง โดยพิจารณาคะแนนจากแบบวัดเจตคติเชิงจริยธรรมของนักเรียนและแบบประเมินพฤติกรรมนักเรียนรายบุคคลที่ประเมินโดยครู
7. ความมีระเบียบวินัย หมายถึง การประพฤติตนตามระเบียบวินัยและข้อตกลงที่เป็นที่ยอมรับของสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหัวช้าง อ.ตะโหนด จ.พัทลุง โดยพิจารณาจากแบบวัดเจตคติเชิงจริยธรรมและแบบประเมินพฤติกรรมนักเรียนรายบุคคลที่ประเมินโดยครู
8. ความรับผิดชอบ หมายถึง ความเอาใจใส่และไม่ละทิ้งหน้าที่ที่ตนพึงกระทำ และกระทำให้บรรลุผลสำเร็จเป็นอย่างดีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหัวช้าง อ.ตะโหนด จ.พัทลุง โดยพิจารณาจากแบบวัดเจตคติเชิงจริยธรรมและแบบประเมินพฤติกรรมนักเรียนรายบุคคลที่ประเมินโดยครู
9. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หมายถึง นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดพัทลุง